

Tema 16: Vjerujem u uskrsnuće tijela i život vječni

Ovom istinom potvrđujemo besmrtnost za koju je čovječanstvo predodređeno; ona je dakle podsjetnik na dostojanstvo ljudske osobe, a posebno na dostojanstvo tijela.

16.12.2012.

Prethodne teme

Na kraju Apostolskog vjerovanja Crkva objavljuje „Vjerujem u uskrsnuće tijela i život vječni.“ Ta

formula ukratko sadrži temeljne elemente nade Crkve o posljednjim stvarima.

1. Uskrsnuće tijela

Crkva je često objavljivala svoju vjeru u uskrsnuće mrtvih na kraju vremena. Može se reći da ono predstavlja „nastavak“ Kristova uskrsnuća, *prvorođenca među mnogom braćom (Rim 8:29)*, proširenog na sve muškarce i žene, žive i mrtve, pravedne i grešne, koje će se odviti kada On dođe na kraju vremena. U trenutku smrti duša se odvaja od tijela; uskrsnućem se duša i tijelo ponovno ujedinjuju, zauvijek. (*Katekizam Katoličke Crkve, 997*). Dogma o uskrsnuću mrtvih odnosi se na puninu besmrtnosti za koju je čovječanstvo predodređeno, ali u isto vrijeme ona je živi spomen na naše dostojanstvo, a osobito na dostojanstvo tijela. Ona nam govori o dobroti svijeta, tijela, o vrijednosti

svakodnevnog življenja, o vječnom pozivu materije. Iz tog razloga je u drugom stoljeću prilikom pisanja protiv gnostika upotrebljava izraz uskrsnuće „tijela“ – drugim riječima, ljudskog života u njegovu potpuno materijalnom pogledu, vremenitom, promjenjivom, naočigled prolaznom.

Sveti Toma Akvinski smatra nauk o uskrsnuću prirodnim u odnosu na njegov završni uzrok (jer je duša stvorena da se ujedini s tijelom i obratno), ali nadnaravnim u odnosu na njegov efektivni uzrok (a to je Bog).[1]

Uskrsnulo tijelo bit će stvarno i materijalno, ali ne i zemaljsko ili smrtno. Sveti Pavao odbacio je ideju o uskrsnuću kao transformaciji koja će se zbiti u ljudskoj povijesti, i govorio je o uskrsnulom tijelu kao „slavnom“ (usp. *Fil* 3:21) i „duhovnom“ (usp. *Kol* 15:44).

Uskrsnuće svakog muškarca i žene će

se, kao i u Kristovu slučaju, dogoditi nakon smrti.

Crkva u ime kršćanske vjere ne obećaje uspješan život na ovoj zemlji. Ona ne govori o "utopiji", jer naš zemaljski život uvijek će biti u znaku Križa. Međutim, primanjem Krštenja i Euharistije, proces uskrsnuća je na neki način već započeo (usp. *KKC*, 1000). Prema sv. Tomi, o uskrsnuću će duša tako prožeti tijelo da će ono odražavati njezine duhovne i moralne kvalitete.[2] Dakle, konačno uskrsnuće, koje će se održati kada Krist dođe u slavi, omogućit će posljednji sud živih i mrtvih.

S obzirom na nauk o uskrsnuću, mogu se postaviti četiri točke:

- Nauk o konačnom uskrsnuću isključuje teorije reinkarnacije, prema kojima ljudska duša nakon smrti prelazi u drugo tijelo, više puta ako je potrebno, dok se konačno ne pročisti. U ovom pogledu, Drugi

vatikanski sabor poziva se na „jedan život koji živimo,“^[3] jer *ljudima je jednom umrijeti (Heb 9:27)*.

- Štovanje relikvija svetaca jasan je prikaz vjere Crkve u uskrsnuće tijela.

- Iako kremiranje ljudskog tijela nije nedopušteno, osim ako nije izabrano iz razloga koji su protivni vjeri (usp. *KKC*, 1176), Crkva snažno savjetuje očuvanje pobožnog običaja pokapanja mrtvih. „Prema tijelima mrtvih treba se odnositi s poštovanjem i ljubavlju, u vjeri i nadi u uskrsnuće. Pokapanje mrtvih je tjelesno djelo milosrđa; iskazivanje časti djeci Božjoj, hramovima Duha Svetoga.“ (*KKC*, 2300)

- Uskrsnuće mrtvih u skladu je s onim što Sveto pismo naziva dolazak „novih nebesa i nove zemlje“ (usp. *KKC*, 1042; *2 Pt* 3:13; *Otk* 21:1). Ne samo da će čovječanstvo ući u slavu nego će se i čitav svemir, u kojem se krećemo i živimo, transformirati.

„Crkva u kojoj su svi pozvani u Kristu Isusu i u kojoj, milošću Božjom, postizemo svetost,“ čitamo u *Lumen gentium* (br. 48), „neće postići svoje puno savršenstvo dok ne 'dođe vrijeme za obnovu svih stvari' (Dj 3:21), a kada će uz ljudski rod i sav svemir, koji je toliko blisko sjedinjen s čovjekom i kroz kojega postiže svoj cilj, biti savršeno obnovljen. Sigurno će postojati kontinuitet između ovoga i novoga svijeta, ali doći će i do važnog diskontinuiteta. „Nada definitivnog ustoličenja Kristova kraljevstva ne bi trebala oslabjeti već ojačati, uz teološku krepost nade, naše napore za postizanje napretka na zemlji“ (KKC 1049).

2. Kršćansko značenje smrti

Enigma smrti može se razumjeti samo u svjetlu Kristova uskrsnuća. Zapravo, smrt, gubitak ljudskog života, čini se kao najveće moguće zlo u naravnom redu upravo zato što

je nešto tako definitivno da se može prevladati samo onda kada Bog u Kristu uskrisi sve muškarce i žene.

S jedne strane, *smrt je naravna* u smislu da se duša može odijeliti od tijela. S te točke gledišta smrt označava kraj našeg zemaljskog hodočašća. Nakon smrti, osoba više ne može ni zaslužiti ni uvrijediti Boga. „Čovjekovi izbori u životu postaju konačni u trenutku smrti.“^[4] Više se nije moguće pokajati. Odmah nakon smrti osoba ide u raj, pakao ili čistilište. Da bi se to ostvarilo, postoji ono što Crkva naziva *posebni sud* (usp. *KKC* 1021-1022). Činjenica da smrt označava kraj perioda kušnje, daje nam priliku da uredimo svoj život, dobro iskoristimo vlastito vrijeme i talente te djelujemo čestito i služimo drugima.

S druge strane, Sveto pismo nas uči da je smrt ušla u svijet kroz istočni grijeh (usp. *Post* 3:17-19; *Mudr*

1,13-14; 2:23-24; *Rim* 5,12; 6,23; *KKC*, 1007). U tom smislu nju valja promatrati kao kaznu za grijeh: netko tko želi živjeti odvojeno od Boga mora prihvatiti neugodne posljedice raskida s društvom i sa samim sobom. Ipak, Krist „se suočio sa smrću u činu potpunog i slobodnog predanja Očevoj volji“ (*KKC* 1009). Svojom poslušnošću pobijedio je smrt i čovječanstvu priskrbio uskrsnuće. Za onoga koji po krštenju živi u Kristu, smrt i dalje nastavlja biti bolna i odvratna, ali ona više nije podsjetnik na grijeh jer postaje vrijedna prilika za suotkupljenje s Kristom, kroz mrtvljenje i darivanje sebe drugima. *Ako s Kristom umrijesmo, s njime ćemo i živjeti* (2 *Tim* 2,11).

3. Vječni život u intimnom zajedništvu s Bogom

Stvarajući i otkupljujući nas, Bog nas je predodredio za vječno zajedništvo

s Njim, za ono što sv. Ivan naziva „život vječni“, odnosno za ono što se uobičajeno naziva „nebo“. Isus nam je priopćio Očevo obećanje njegovim sljedbenicima ovim riječima: *Valjaš, slugo dobri i vjerni! U malome si bio vjeran, nad mnogim ću te postaviti! Uđi u radost gospodara svoga!* (Mt 25:21). Vječni život ne treba shvatiti kao „neprekinuti nastavak kalendarskih dana, nego kao trenutak ispunjen zadovoljstvom u kojem nas punina prihvaća i u kojem mi prihvaćamo puninu. Bit će to trenutak za uranjanje u oceane neograničene ljubavi, u kojem vrijeme – 'prije' i 'poslije' – više ne postoji. Možemo samo pokušati shvatiti da je taj trenutak život u svom punom značenju, u kojem opet iznova uranjamo u nemjerljivu bitku dok smo istovremeno jednostavno preplavljeni radošću.“[\[5\]](#)

Vječni život je ono što daje smisao ljudskom životu, pridržavanju

etičkim normama, velikodušnom sebedarju i nesebičnoj službi te nastojanju da se priopći Kristova ljubav i nauk svim muškarcima i ženama. Kršćaninova nada u dostizanje neba nije individualistička, već obuhvaća sve ljude.[6] Tako kršćanin može biti potpuno uvjeren da se „isplati“ živjeti kršćanski život u punini. „Nebo je konačni kraj i ispunjenje najdubljih ljudskih čežnji, stanje vrhovnog i potpunog blaženstva.“ Kao što je sv. Augustin rekao u svojim *Ispovijestima*: „Za sebe si nas stvorio, Gospodine, i nemirno je srce naše dok se ne smiri u tebi.“[7] Vječni život glavni je cilj kršćanske nade.

„Oni koji umiru u Božjoj milosti i prijateljstvu, i koji su posve pročišćeni, žive zauvijek s Kristom. Zauvijek su slični Bogu jer ga gledaju 'kao što jest' (1 Iv 3:2), licem u lice (1 Kor 13:12)“ (KKC, 1023). „Bog se, zbog

svoje transcendencije, može vidjeti onakav kakav jest samo kad on sam svoju Otajstvenost otvori neposrednom promatranju čovjeka i kad mu za to dade sposobnost. To promatranje Boga u nebeskoj slavi Crkva naziva 'blaženim gledanjem'“ (KKC, 1028). Nebo je najveći izraz božanske milosti.

S druge strane, nebo se ne sastoji u samo apstraktnom, nepokretnom razmatranju Presvetog Trojstva. U Bogu duše mogu razmatrati sve stvarnosti koje se na ovaj ili onaj način odnose na njihov život, radujući se u njima, a posebno ljubeći one koje su ljubili na zemlji čistom i vječnom ljubavlju. „Nikada ne zaboravite: Nakon smrti primit ćete Ljubav. I u Božjoj ljubavi naći ćete također i sve čiste ljubavi koje ste imali na zemlji.“^[8] Radost neba svoj puni vrhunac nalazi u uskrsnuću mrtvih. Prema sv. Augustinu, život vječni sastoji se u

vječnom odmoru te u ugodnoj i uzvišenoj aktivnosti.[9]

To što nebo traje zauvijek ne znači da tamo prestajemo biti slobodni. U nebu nećemo moći sagriješiti jer, gledajući Boga licem u lice, gledajući ga ujedno i kao živi izvor svega stvorenog dobra, više neće biti moguće „htjeti“ sagriješiti. Slobodno i sinovski, spašena osoba bit će zauvijek u zajedništvu s Bogom. Naša sloboda doseći će svoje ispunjenje.

Vječni život je konačan plod Božjeg sebedarja čovjeku, te stoga sadrži u sebi i nešto od beskonačnosti. Ipak, božanska milost ne uklanja ljudsku narav, ni iz našeg bića, ni iz naših sposobnosti, ni iz naše osobnosti, ni iz onoga što smo zaslužili u životu. Stoga među onima koji se raduju gledajući Boga postoje razlike i raznolikost, ne u objektu, koji je sam Bog razmatran bez posrednika, već više u kvaliteti subjekta: „Onaj koji

ima više ljubavi više i sudjeluje u svjetlu slave, savršenije vidi Boga i biva sretan.“[10] **4. Pakao kao konačno odbacivanje Boga**

Sveto pismo opetovano naučava da ljudi koji se ne pokaju zbog svojih teških grijeha gube vječnu nagradu zajedništva s Bogom, te pate u vječnoj bijedi. „Umrijeti u smrtnom grijehu, a da se čovjek za nj nije pokajao i prihvatio milosrdnu ljubav Božju, znači, po svom slobodnom izboru, ostati zauvijek odijeljen od Boga. To upravo jest stanje konačnog samoisključenja iz zajedništva s Bogom i blaženicima, koje označavamo riječju 'pakao'“ (KKC, 1033). Bog ne predodređuje nikoga na vječnu osudu. Čovjek je taj koji, tražeći svoj krajnji cilj izvan Boga i njegove volje, pretvara sebe u izolirani svijet u koji svjetlost i ljubav Božja ne mogu prodrijeti. Pakao je misterij, otajstvo odbijene ljubavi,

znak destruktivne snage ljudske slobode koja odbacuje Boga.[11]

Prilikom razmatranja o paklu, u skladu s tradicijom, razlikujemo „bol gubitka“ i „bol osjetila“. Bol gubitka je temeljnija i uključuje najviše patnje; sastoji se od neprekidne odijeljenosti od Boga za kojim ljudsko srce neprekidno teži. Bol osjetila često možemo naći spomenutu u Evandjelju korištenjem simbola vječnog ognja.

Učenje o paklu u Novom zavjetu služi nam kao poziv da budemo odgovorni u korištenju darova i talenata koje smo primili, ono je poziv na obraćenje. Postojanje pakla jasno ukazuje na težinu smrtnog grijeha i ističe potrebu korištenja svih sredstava za njegovo izbjegavanje, ponajprije, što je i razumljivo, u povjerljivoj i poniznoj molitvi. Mogućnost osude podsjeća kršćane

na potrebu da žive život koji je u potpunosti apostolski.

Bez sumnje, postojanje pakla je misterij, otajstvo Božje pravde za one koji se sami isključe iz njegova milostivog oprosta. Neki autori su razmatrali mogućnost uništenja okorjelih grešnika nakon njihove smrti. Tu je teoriju teško pomiriti s činjenicom da je Bog iz ljubavi darovao duhovno i besmrtno postojanje svakoj osobi.[12] 5.

Čišćenje potrebno za susret s Bogom

„Oni koji umru u milosti i prijateljstvu s Bogom, a nisu potpuno čisti, iako su sigurni u svoje vječno spasenje, moraju se poslije smrti podvrgnuti čišćenju, kako bi postigli svetost nužnu za ulazak u nebesku radost“ (KKC, 1030). Mnogi ljudi možda nisu živjeli svetim životom na zemlji, ali nisu ni sami sebe zatvorili u grijehu. Mogućnost da se nakon

smrti bude očišćen od nečistoća i nesavršenosti više ili manje promašenog života postaje novi znak Božje dobrote, prilika za pripremu za ulazak u intimno zajedništvo s Božjom svetošću. „Čistilište pokazuje veliku Božju milost i odnosi nedostatke onih koji čeznu za tim da postanu jedno s njim.“[13]

Stari zavjet govori o pročišćenju nakon smrti (usp. *2 Mak* 12: 40-45). Sv. Pavao u prvoj poslanici Korinćanima (*1 Kor* 3: 10-15) predstavlja kršćansko pročišćenje na ovom i idućem svijetu kroz sliku ognja: ognja koji na neki način dolazi od Isusa Krista, spasitelja, suca i temelja kršćanskog života.[14] Iako doktrina o čistilištu nije službeno definirana do srednjeg vijeka,[15] drevna i jednoglasna praksa prikazivanja molitvi za mrtve, poglavito sv. Mise, jasan je pokazatelj vjerovanja Crkve u očišćenje u idućem svijetu. Ne bi imalo smisla

moliti se za mrtve ako su oni samo mogli biti ili spašeni, pa su u raju ili osuđeni, pa su u paklu. Većina protestanata negira postojanje čistilišta jer su mišljenja da ono pokazuje pretjerano povjerenje u ljudska djela i u mogućnost Crkve da posreduje za one koji su napustili ovaj svijet.

Umjesto da bude „mjesto“, na čistilište radije treba gledati kao na „stanje“ privremene i bolne odvojenosti od Boga u kojem se laki grijesi otpuštaju i čisti od težnje zlu koja je posljedica grijeha, i gdje vremenita kazna zbog grijeha biva odslužena. Ne samo da grijeh vrijeđa Boga i šteti samom grješniku već zbog općinstva svetih šteti i Crkvi, svijetu i čovječanstvu. Molitva Crkve za mrtve ponovno uspostavlja red i pravdu do neke mjere, ponajprije kroz Misu, milostinju, oprostite i djela pokore (usp. *KKC*, 1032).

Teolozi uče da oni u čistilištu uistinu pate, svatko prema svojoj situaciji. Ipak, radi se o patnji ispunjenoj smislom, „blagoslovljenoj patnji.“[\[16\]](#) Stoga su kršćani pozvani na traženje očišćenja od grijeha u svom sadašnjem životu kroz pokoru, mrtvljenje, zadovoljštinu i sveti život.

6. Djeca koja umru prije krštenja

Djecu koja umru prije krštenja Crkva povjerava Božjem milosrđu. Postoje razlozi za mišljenje da im Bog na neki način iskazuje dobrodošlicu, bilo zbog velike ljubavi koju je Isus pokazivao prema djeci (usp. *Mk* 10:14) ili zato jer je njegov Sin bio poslan kako bi se svi mogli spasiti (usp. *1 Tim* 2:4). Ipak, oslanjanje na Božansko milosrđe nije razlog za odgađanje dodjele sakramenta krštenja novorođenčadi.[\[17\]](#) Ono donosi posebno suobličanje Kristu: “ono označava i izvodi umiranje grijehu i ulazak u život Presvetoga

Trojstva suobličenjem s Kristovim vazmenim otajstvom“ (KKC, 1239).

Paul O'Callaghan **Osnovna bibliografija**

§ *Katekizam Katoličke Crkve, 988 – 1050* **Preporučeno štivo**

§ Ivan Pavao II, *Katekeze o Vjerovanju: Vjerujem u život vječni.* (audijencije od 25. svibnja 1999. do 4. kolovoza 1999.)

§ Benedict XVI, Enc. *Spe Salvi*, 30. studenog 2007.

§ Sv. Josemaría, Homilija “Nada kršćanina,” *Prijatelji Božji*, 205-221

[1] Usp. Sv. Toma, *Summa Contra Gentiles*, IV, 81

[2] Usp. Sv. Toma Akvinski, *Summa Theologiae*, III. Suppl., qq 78-86

[3] II. Vatikanski sabor, *Lumen Gentium*, 48

[4] Benedikt XVI, enc. *Spe salvi*, 30-XI-2007, 45

[5] Isto, 12

[6] Isto, 13-15, 28, 48

[7] Sv. Augustin, *Ispovijesti*, 1,1,1

[8] Sv. Josemaría, *Prijatelji Božji*, 221

[9] Ref. Sv. Augustin, *Pisma*, 55,9

[10] Sv. Toma Akvinski, *Summa Theologiae*, 1.q.12, a.6,c

[11] „Smrcu naš životni izbor postaje konačan – naš život stoji pred sućem. Naš izbor, koji je tijekom našeg čitavog života, poprima određeni izgled, može imati različite oblike. Mogu postojati ljudi koji su potpuno uništili svoju želju za istinom i spremnost na ljubav, ljudi kojima je sve postalo laž, ljudi koji su živjeli za mržnju i koji su potisnuli svu ljubav unutar sebe. To je strašna pomisao, ali zabrinjavajući profili toga tipa mogu se naći u

likovima iz naše vlastite povijesti. U takvim bi ljudima sve bilo izvan lijeka i uništenje dobra bilo bi neopozivo: ovo je ono na što se misli pod riječju *Pakao*“ (Benedikt XVI, Enc. *Spe salvi*, 45)

[12] Usp. Isto, 47

[13] Sv. Josemaría, *Brazda*, 889.

[14] „Neki teolozi su mišljenja da je oganj koji istovremeno sagorijeva i spašava sam Krist, Sudac i Spasitelj. (Benedikt XVI, Enc. *Spe salvi*, 47)“

[15] Usp. DS 856, 1304

[16] Benedikt XVI, Enc. *Spe salvi*, 47

[17] Zakonik kanonskog prava 1983, br. 867

.....

hr-hr/article/tema-16-vjerujem-u-
uskrsnuce-tijela-i-zivot-vjecni/
(3.04.2026.)